

РЕЦЕНЗІЯ

**на дисертаційну роботу Білої Валерії Ігорівни
«Еволюція сюрреалізму у візуальній культурі: естетичні практики та
технологічні трансформації», подану на здобуття ступеня доктора
філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки
зі спеціальності 034 Культурологія**

1. Ступінь актуальності обраної теми. Тема дисертації є надзвичайно актуальною, оскільки поєднує дослідження класичного авангарду із сучасними цифровими практиками, що формують сьогodнішню візуальну культуру. У добу стрімкого розвитку алгоритмічних технологій, штучного інтелекту та масової комунікації переосмислення сюрреалістичного методу як структурного принципу цифрового образотворення постає надзвичайно своєчасним. Вибір теми повністю відповідає потребам сучасних візуальних студій, медіатеорії й культурології.

2. Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача. Дисертація виконана на високому науковому рівні. Авторка демонструє глибоке знання історії мистецтва, теорії медіа, візуальних досліджень і культурологічних підходів. Публікації здобувачки свідчать про системність і послідовність роботи над темою, а також про здатність представляти результати дослідження у рецензованих виданнях. Наукові тексти охоплюють ключові розділи дисертації та відображають основні положення, винесені на захист.

3. Новизна теоретичних і / або експериментальних результатів, повнота викладу в опублікованих працях. Наукова новизна полягає у створенні цілісної типології сучасних форм сюрреалізму (неосюрреалізм – масюрреалізм – попсюрреалізм); обґрунтуванні поняття «алгоритмічний автоматизм»; введенні концепції інваріантів сюрреалістичної образності у цифрову епоху; аналізі механізмів взаємодії авторського, масового та алгоритмічного продукування зображення. Здобувачкою запропоновано

оригінальний підхід до вивчення рольових змін між автором, технологією та аудиторією. У публікаціях відображено ключові теоретичні результати, що підтверджує їхню повноту й репрезентативність.

4. Наукова обґрунтованість результатів, висновків і рекомендацій.

Отримані результати ґрунтуються на широкій джерельній базі, що включає класичні праці теоретиків авангарду, сучасні студії з медіафілософії, роботи з культурології, візуальної антропології та теорій комунікації. Висновки логічно випливають із проведеного аналізу, а методологічний апарат застосовано коректно й послідовно. Рекомендації щодо подальшого застосування результатів дослідження мають наукову обґрунтованість і відповідають сучасним тенденціям розвитку візуальних практик.

5. Рівень виконання наукового завдання та оволодіння методологією.

Здобувачка повністю виконала поставлене наукове завдання. Робота демонструє впевнене володіння методологією наукових досліджень: історико-культурним, семіотичним, медіатеоретичним, порівняльним і структурно-функціональним підходами. Застосовано міждисциплінарні стратегії, що дозволило інтегрувати художньо-естетичний, технологічний і соціокультурний аналіз в одну логічну дослідницьку систему.

6. Теоретичне і практичне значення результатів.

Теоретичне значення дослідження полягає у актуалізації нового погляду на еволюцію сюрреалістичного мислення в контексті цифрових медіа, а також у запропонованій авторській типології сучасних форм сюрреалізму. Практичне значення виявляється в можливості використання результатів у викладацькій діяльності (курси з історії мистецтв, теорії медіа, візуальних студій), у сфері візуальних комунікацій, дизайну та сучасного мистецтвознавчого аналізу. Розроблені положення можуть стати основою для подальших досліджень цифрової культури.

7. Оцінка змісту дисертації та її завершеності.

Дисертація має логічну структуру, внутрішню цілісність і завершений характер. Текст послідовний, усі розділи взаємопов'язані та підпорядковані загальній дослідницькій меті.

Кожен розділ демонструє поетапний рух від історичного аналізу до сучасних моделей, що забезпечує цілісність наукової аргументації. Матеріал викладено чітко, з ретельним дотриманням академічних вимог.

8. Рекомендації щодо використання результатів у практиці. Результати дослідження можуть бути використані: у розробці навчальних курсів та спецкурсів із медіамистецтва, історії візуальності, культурології; у практиці аналізу візуальних комунікацій у дизайні, рекламі, цифровому мистецтві; у наукових і культурно-освітніх проєктах, спрямованих на осмислення сучасних медійних образів; як база для подальших міждисциплінарних досліджень цифрових форм художності.

9. Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача.

1. У дисертації простежується недостатньо розгорнутий аналіз українського матеріалу першої чверті ХХІ століття, що створює відчуття пріоритетного фокусування на закордонних візуальних практиках.

2. Об'єднання фешн-фотографії, реклами, музичних відеокліпів і цифрового арту в одну групу медіаформ сюрреалізму видається занадто широким узагальненням і потребує чіткішого обґрунтування критеріїв такого групування.

10. Відсутність / наявність порушень академічної доброчесності. У дисертації не виявлено порушень академічної доброчесності. Текст містить коректні посилання на використані джерела, авторські положення чітко відмежовані від фактологічного матеріалу, запозичення оформлені відповідно до вимог. Матеріал є самостійною науковою працею.

11. Висновок про відповідність дисертації вимогам. Дисертаційне дослідження Білої Валерії Ігорівни «Еволюція сюрреалізму у візуальній культурі: естетичні практики та технологічні трансформації» вирізняється актуальністю, науковою новизною, обґрунтованістю отриманих результатів, виконане на належному науковому рівні, є завершеним науковим дослідженням, сукупність теоретичних та практичних результатів якого

розв'язує наукове завдання, що має істотне значення для спеціальності 034 «Культурологія» з галузі знань 03 «Гуманітарні науки».

Дисертаційна робота Білої Валерії Ігорівни відповідає вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (зі змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019). Поршень академічної доброчесності не виявлено.

На підставі здійсненого аналізу можна стверджувати, що дисертаційна робота Білої Валерії Ігорівни «Еволюція сюрреалізму у візуальній культурі: естетичні практики та технологічні трансформації» відповідає спеціальності 034 Культурологія та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її авторка заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 034 Культурологія.

РЕЦЕНЗЕНТ:

Кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри тележурналістики та
майстерності актора
Київського національного університету
культури і мистецтв

Ірина ГАВРАН

Підпис	<i>I. Gabran</i>	засвідчую
Начальник ВК	<i>[Signature]</i>	ДІЛ КАДРІВ
"19"	01	2026 р.